

Asia: VN/17727/2022

Lausuntopyyntö selvityksestä - Tuomioistuinlaitoksen koulutusjärjestelmän kehittyminen : Selvitys tuomioistuinlain vaikutuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Tulisiko tuomioistuinharjoittelun nimellä tunnettu harjoittelumahdollisuus laajentaa kattamaan myös muut oikeudenhoidon toimijat? Jos, niin missä harjoittelu tulisi voida suorittaa? Mikä harjoittelun kesto tulisi olla?

Tuomioistuinharjoittelu tulisi säilyttää edelleen nimensä mukaisesti käräjäoikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa tapahtuvana harjoitteluna. Mikäli muilla oikeushallinnon toimijoilla, kuten ulottolaitoksella on tarve harjoittelijoille esim. rekrytoinnin tehostamiseksi ja tunnettavuuden lisäämiseksi, sitä varten tulisi luoda omat harjoitteluohjelmat.

2. Tulisiko tuomioistuinharjoittelijoiden valintamenettelyä tehostaa? Jos, niin miten?

Harjoittelupaikkojen rajaaminen esimerkiksi viiteen kaikista kahdestakymmenestä käräjäoikeudesta olisi omiaan tehostamaan itse valintamenettelyä samoin kuin ehkäisemään valinnan jälkeen tapahtuvia harjoittelun peruutuksia. Tällöin hakija joutuisi oikeasti miettimään sitä, kuinka pitkälle hän on esimerkiksi maantieteellisesti valmis lähtemään suorittaakseen tuomioistuinharjoittelun. Rajauksella voitaisiin myös paremmin saavuttaa vanhan auskultointijärjestelmän etu tapana kiinnittää tuomioistuinharjoittelun suorittaneita lakimiehiä auskultontipaikkakunnan tai hovioikeuspiirin lakimiesammatteihin. Nyt on yleistä, että pääkaupunkiseudun hakijat saavat tuomioistuinharjoittelupaikan ja palaavat harjoittelun suoritettuaan kotipaikkakunnalleen, kun taas paikkakohtaisen hakijamäärän ollessa pienempi, harjoittelupaikan voisi saada helpommin paikkakunnalta tai hovioikeuspiiristä lähtöisin olevat hakijat.

3. Tulisiko asessoreiden valinta siirtää esivalintakoetta lukuun ottamatta tuomarinkoulutuslautakunnalta tuomioistuimille? Jos, niin miksi?

Ei tulisi. Nykyinen valintamenettely on toiminut hyvin ja ongelmat ovat johtuneet tuoimarinkoulutuslautakunnan resurssien vähäisyydestä.

4. Tulisiko tuomioistuinten esittelijöiden nykyistä tehtävänkuvaa tai kelpoisuusvaatimuksia muuttaa? Jos, niin miten?

Esittelijöiden asemaa tulisi vahvistaa, koska esittelijät muodostavat edelleen käytännössä merkittävän rekrytointipohjan varsinaisiin tuomarinvirkoihin. Vahvistaminen voisi tapahtua esimerkiksi siten, että tietyn määräajan, esim. kolme vuotta menestyksellisesti esittelijöinä toimineet, voisivat toimia valmistelevina tuomareina kolmen tuomarin kokoonpanoissa.

5. Olisiko käräjäoikeuksien virkarakennetta tai kärjänotaarien toimenkuvaa tarpeen tarkistaa siten, että käräjäoikeuksissa kärjänotaarit tai muut nuoremmat lainoppineet voisivat avustaa tuomareita asioiden valmistelussa?

Käräjäoikeuksiin voisi niin ikään perustaa erityisiä valmistelevan tuomarin tehtäviä. Valmistelevalla tuomarilla olisi oikeus ratkaista asia edellytysten täyttyessä valmistelun kuluessa ja hän osallistuisi kolmen tai kahden tuomarin kokoonpanossa asian pääkäsittelyssä tapahtuvaan ratkaisuun. Valmistelevalle tuomarille jaettaisiin suuoritöisiä asioita, jotka edellyttävät tehokasta valmistelua ja hän hoitaisi valmistelun yhdessä asian ratkaisevan/ratkaisevien tuomareiden kanssa.

Kärjänotaareiden osallistuminen asioiden valmisteluun on mahdollista jo nykyjärjestelmässä esimerkiksi siten, että kärjänotaari osallistuu yhdessä tutortuomarin kanssa tälle jaetun asian ratkaisuun kahden tuomarin kokoonpanossa.

6. Onko teillä muuta lausuttavaa?

Asessorikoulutukseen tulisi ohjata enemmän resursseja ja asessoreille tulisi taata harjoittelupaikka tuomarina. Nyt on esimerkkejä siitä, että teorioisuuden suorittanut asessori ei ole saanut harjoittelupaikkaa, jolloin hän on hakeutunut muihin tehtäviin.

Vistilä Tomi
Keski-Suomen käräjäoikeus